

Flora- en faunatoets bestemmingsplan Wyns en Bartlehiem

Planbeschrijving

Het plangebied omvat de bebouwde kommen van Bartlehiem en van Wyns inclusief de bebouwing langs het Wynser Binnenpaed tot aan het begin van het fietspad. Het is een conserverend plan, waarin de bestaande situatie wordt vastgelegd en geen uitbreidingen of functiewijzigingen worden voorzien.

Werkwijze

Literatuur zoals atlanten met verspreiding van (beschermde) soorten dieren, Rode Lijsten van bedreigde soorten en recente flora- en fauna toetsen in of nabij het plangebied zijn geraadpleegd. Het plangebied is te voet verkend.

Gebiedsbeschrijving

Wyns is een terpdorp gelegen op een kwelderwal langs de Dokkumer Ee in het open kleiweidelandschap. Het dorp wordt in het open landschap gemarkeerd door essen en populieren. Daartussen staan iepen, elzen, fruitbomen en paardekastanjes. Op de meeste woningen en erven in het kleilandschap staan bomen. Rond de kerk en het kerkhof op het hoogste deel van de terp en bij de voormalige school is ook onderbegroeiing (vlier, esdoorn, meidoorn) en ruigte (brandnetels) aanwezig.

Bartlehiem is een lintdorp op dezelfde kwelderwal langs de Dokkumer Ee. Ook hier veel bomen en dichte begroeiing op of rond de erven in contrast met het open landschap.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet 2005 bepaalt de bescherming van natuurgebieden, inclusief de Europese Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, die deel uitmaken van Natura 2000, de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur en natuurgebieden buiten de EHS. Deze bescherming houdt bij Natura 2000 gebieden niet op bij de grenzen van de natuurgebieden, omdat bijvoorbeeld vogels elders foerageren. De grenzen van de EHS liggen deels nog niet vast, maar omdat de omstandigheden voor de totstandkoming van de EHS niet mogen verslechteren, mogen in de zoekgebieden voor de EHS geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, die ongunstig zijn voor de natuur.

De Grote Wielen, een plassen-, moeras- en weidegebied en onderdeel van de EHS ligt ruim 2 km ten zuidoosten van Wyns (en 5 km van Bartlehiem). Dit Natura 2000 -gebied is onder meer aangewezen voor ganzen, die 's winters op de weilanden ten oosten van Wyns en Bartlehiem foerageren. Minder dan 1 km ten noordoosten van Wyns ligt het natuurgebied de Wynzerpolder, een (weide)vogelreservaat met botanische waarden.

Omdat dit bestemmingsplan geen uitbreiding van de bebouwde kom beoogt, zijn er geen nieuwe effecten op deze natuurgebieden te verwachten.

Soortbescherming

De oase-achtige begroeiing van de dorpen in een open cultuurlandschap vormt een toevluchtsoord voor veel dieren. Binnen de grenzen van het bestemmingsplan zijn door de Flora- en faunawet beschermde soorten aanwezig, waarmee rekening gehouden moet worden. In het algemeen geldt de zorgplicht: er moet voorafgaand aan werkzaamheden worden nagegaan waar dieren voorkomen omdat het doden of verwonden van dieren niet is toegestaan.

Diverse kleine zoogdieren (mol, egel, diverse soorten muizen en marterachtigen zoals de wezel) kunnen in rommelige hoeken van tuinen of opslagterreinen voorkomen. Hier verschuilen zich ook amfibieën, zoals kikkers, padden en salamanders. Deze soorten staan tabel 1, waarvoor in het geval van ruimtelijke ingrepen een algemene vrijstelling geldt.

De Kleine modderkruiper is een zwaarder beschermde kleine vissoort uit tabel 2, die door zijn verborgen leefwijze weinig wordt opgemerkt. In het aangrenzende veenweidegebied is de soort vrij talrijk. Bij het baggeren of dempen van modderige sloten moet met een zg. gedragscode (zoals de gedragscode opgesteld door de Waterschappen) worden gewerkt. De Grote modderkruiper is veel zeldzamer en staat in tabel 3. De 'zware' bescherming van soorten uit tabel 3 betekent, dat de dieren niet verstoord mogen worden en hun routes in tact moeten blijven. Voor (ruimtelijke) ingrepen is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig, die aan strenge eisen getoetst wordt.

Alle soorten in Nederland voorkomende vleermuizen staan in tabel 3. Vooral de Meervleermuis, die jaagt boven brede wateren, zoals de Dokkumer Ee, kan (tijdelijk) verblijven in Wyns of Bartlehiem. De kerktoren van Wyns en andere rustige plaatsen zoals leegstaande gebouwen of ruimtes zijn als verblijfplaats geschikt. De Meervleermuis is gevoelig voor verstoring door licht. De dichte opgaande begroeiing nabij huizen is geschikt voor (kleine) aantallen Dwergvleermuizen.

Vogels zijn in de broedtijd volledig beschermd. Met name kleine zangvogels, zoals zwaluwen kunnen overal op der erven tuinen en het openbaar groen nestelen. Op de oevers van vaarten en sloten nestelen eenden.

Conclusie en aanbevelingen

In de bestaande situatie moet er met enkele (zwaar) beschermde soorten planten en dieren rekening gehouden worden zoals misschien de Grote modderkruiper en enkele soorten vleermuizen. Daarom is bij ingrepen, die van invloed kunnen zijn op hun voortbestaan (zoals slopen of verbouwen, dempen) nader onderzoek noodzakelijk. De Kleine Modderkruiper uit tabel 2 vereist het werken met een gedragscode of als dat niet mogelijk is een ontheffing.

Omdat broedende vogels beschermd worden mogen er in de broedtijd (15 maart – 15 juli) geen nesten verstoord worden. Nesten kunnen voorkomen in bomen, struiken, op de grond, aan de waterkant, maar ook in/aan gebouwen.

De natuurgebieden in de omgeving zullen van dit plan geen nadelige gevolgen ondervinden.

31 augustus 2009, Frank Kwant.

Flora- en faunatoets bestemmingsplan Aldtsjerk

Planbeschrijving

Het plangebied omvat de bebouwde kom van Aldtsjerk inclusief de bebouwing aan de oostkant van het dorp langs de Van Sminiaweg tot aan de Reade Singel en het gebied ten westen van het dorp gelegen tussen de Marwei, de Aldtsjerkerfeart en de Murk. Het is een conserverend plan, waarin de bestaande situatie wordt vastgelegd en geen uitbreidingen of functiewijzigingen worden voorzien.

Werkwijze

Literatuur zoals atlanten met verspreiding van (beschermde) soorten dieren, Rode Lijsten van bedreigde soorten en recente flora- en fauna toetsen in of nabij het plangebied zijn geraadpleegd. Het plangebied is te voet verkend.

Gebiedsbeschrijving

Aldtsjerk ligt op een zandeiland, bekend als de Trynwâlden en wordt omgeven door veen- en kleigronden. Het landschap van de Trynwâlden is een voorpost van het oostelijk gelegen Wâldenlandschap met zijn kenmerkende kleinschaligheid door de elzensingels rond de weidepercelen. Al in de 17^e eeuw zijn er in de Trynwâlden states omgeven door parkbossen aangelegd. Tegenwoordig is er meer bos, zijn de dorpen uitgebreid en wordt ook het singellandschap intensief bewoond. Bij Aldtsjerk ligt de state De Klinze. De omliggende veen- en kleigronden zijn zeer open weigebieden met verspreide boerderijen als enige onderbreking.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet 2005 bepaalt de bescherming van natuurgebieden, inclusief de Europese Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, die deel uitmaken van Natura 2000, de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur en natuurgebieden buiten de EHS. Deze bescherming houdt bij Natura 2000 gebieden niet op bij de grenzen van de natuurgebieden, omdat bijvoorbeeld vogels elders foerageren. De grenzen van de EHS liggen deels nog niet vast, maar omdat de omstandigheden voor de totstandkoming van de EHS niet mogen verslechteren, mogen in de zoekgebieden voor de EHS geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden, die ongunstig zijn voor de natuur.

De Grote Wielen, een plassen-, moeras- en weidegebied en onderdeel van de EHS ligt ruim 2 km ten zuidoosten van Wyns (en 5 km van Bartlehiem). Dit Natura 2000 -gebied is onder meer aangewezen voor ganzen, die 's winters op de weilanden Bij Aldtsjerk foerageren. Direct ten zuiden van Aldtsjerk ligt het Aldtsjerkstermar met brede riet- en biezenkragen en minder dan 1 km ten zuidwesten van Aldtsjerk ligt het natuurgebied de Wynzerpolder, een (weide)vogelreservaat met botanische waarden. De Murk verbindt het dorp met de mar. In de mar en de Murk zijn zeldzame waterdieren aangetroffen, waarover later meer. Omdat dit bestemmingsplan geen uitbreiding van de bebouwde kom beoogt, zijn er geen nieuwe effecten op deze natuurgebieden te verwachten.

Soortbescherming

Binnen de grenzen van het bestemmingsplan zijn door de Flora- en faunawet beschermde soorten aanwezig, waarmee rekening gehouden moet worden. In het algemeen geldt de zorgplicht: er moet voorafgaand aan werkzaamheden worden nagegaan waar dieren voorkomen omdat het doden of verwonden van dieren niet is toegestaan.

Diverse kleine zoogdieren (mol, egel, diverse soorten muizen en marterachtigen zoals de wezel) kunnen in rommelige hoeken van tuinen of opslagterreinen voorkomen. Hier verschuilen zich ook amfibieën, zoals kikkers, padden en salamanders. Deze soorten staan tabel 1, waarvoor in het geval van ruimtelijke ingrepen een algemene vrijstelling geldt.

De Kleine modderkruiper is een zwaarder beschermde kleine vissoort uit tabel 2, die door zijn verborgen leefwijze weinig wordt opgemerkt. In de wateren rond Aldtsjerk is de soort vrij

talrijk. Bij het baggeren of dempen van (modderige) sloten moet daarom met een zg. gedragscode (zoals de gedragscode opgesteld door de Waterschappen) worden gewerkt. Bij de Zwarte singel (die leidt naar De Klinze) staat de Daslook een stinzeplant, die ook voorkomt in tabel 2 van de wet.

De Grote modderkruiper en de Bittervoorn zijn veel zeldzamer en staan in tabel 3. De 'zware' bescherming van soorten uit tabel 3 betekent, dat de dieren niet verstoord mogen worden en hun routes in tact moeten blijven. Voor (ruimtelijke) ingrepen is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig, die aan strenge eisen getoetst wordt.

In de rietlanden van de mar en langs de Murk leeft de Noordse woelmuis, een zeer zeldzame ondersoort van de Aardmuis (familie van de woelmuizen, waartoe ook de Veldmuis behoort), die bovendien alleen nog in Nederland (vooral in het Friese merengebied) voorkomt. Voor deze muissoort uit tabel 3 van de wet geldt zware bescherming en een bijzondere verantwoordelijkheid. Een andere zeldzame soort, die leeft in ongeveer dezelfde biotoop is de Waterspitsmuis. Van beide soorten is de verspreiding niet goed bekend.

Alle soorten in Nederland voorkomende vleermuizen staan in tabel 3. Vooral de Meervleermuis, die jaagt boven brede wateren, zoals de Murk en de mar kan (tijdelijk) verblijven in Aldtsjerk. De Watervleermuis jaagt boven smalle wateren en vooral boven grote vijvers, zoals die bij De Klinze. In de kerktoeren van Aldsjerk 'wonen' flinke aantallen vleermuizen. Andere plaatsen zoals leegstaande gebouwen of ruimtes zijn als verblijfplaats geschikt. De Meervleermuis is gevoelig voor verstoring door licht. De dichte opgaande begroeiing nabij huizen is geschikt voor (kleine) aantallen Dwergvleermuizen.

Vogels zijn in de broedtijd volledig beschermd. Vooral kleine zangvogels, zoals zwaluwen kunnen overal op der erven tuinen en het openbaar groen nestelen. Op de oevers van vaarten en sloten nestelen eenden.

Bij deze verkenning zijn ook Rode lijstsoorten aangetroffen (vooral planten), die verband houden met de aanwezigheid van schoon water, dat uit de bodem opborrelt (kwelwater). Kwelwater komt veel voor op de overgang van zand naar veen of kleigronden.

Conclusie en aanbevelingen

In de bestaande situatie moet er met enkele (zwaar) beschermde soorten dieren rekening gehouden worden, namelijk enkele soorten vleermuizen (Meervleermuis, Watervleermuis). Daarom is bij ingrepen, die van invloed kunnen zijn op hun voortbestaan (zoals slopen of verbouwen, dempen) nader onderzoek noodzakelijk. Andere zwaar beschermde soorten zoals de Noordse woelmuis, de Waterspitsmuis, de Grote modderkruiper, de Bittervoorn leven (huidige verspreiding niet bekend) bij de mar vlak ten zuiden van het dorp zijn gevoelig voor verstoring (lawaai, boten in de rietkragen, betreding van de oevers en vervuiling van het water).

De Kleine Modderkruiper (vis) en de Daslook (stinzeplant) uit tabel 2 vereisen het werken met een gedragscode of als dat niet mogelijk is een ontheffing.

Omdat broedende vogels beschermd worden mogen er in de broedtijd (15 maart – 15 juli) geen nesten verstoord worden. Nesten kunnen voorkomen in bomen, struiken, op de grond, aan de waterkant, maar ook in/aan gebouwen.

31 augustus 2009.